

K O M U N I K A T
Z O B A D A Ń

Warszawa, kwiecień 2009

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/65/2009

POLACY WOBEC ZMIAN KLIMATU

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
3 października 2008 roku

- ▶ Podejście Polaków do kwestii ochrony klimatu jest silnie zinstytucjonalizowane. Działania podejmowane w celu przeciwdziałania zmianom klimatu postrzegane są przede wszystkim jako powinność władz – zarówno centralnych, jak i lokalnych.

- ▶ Większość Polaków zgadza się z poglądem, że produkcja energii z nieodnawialnych źródeł tylko pogłębia zmiany klimatu, natomiast pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych chroni klimat przed niekorzystnymi zmianami.

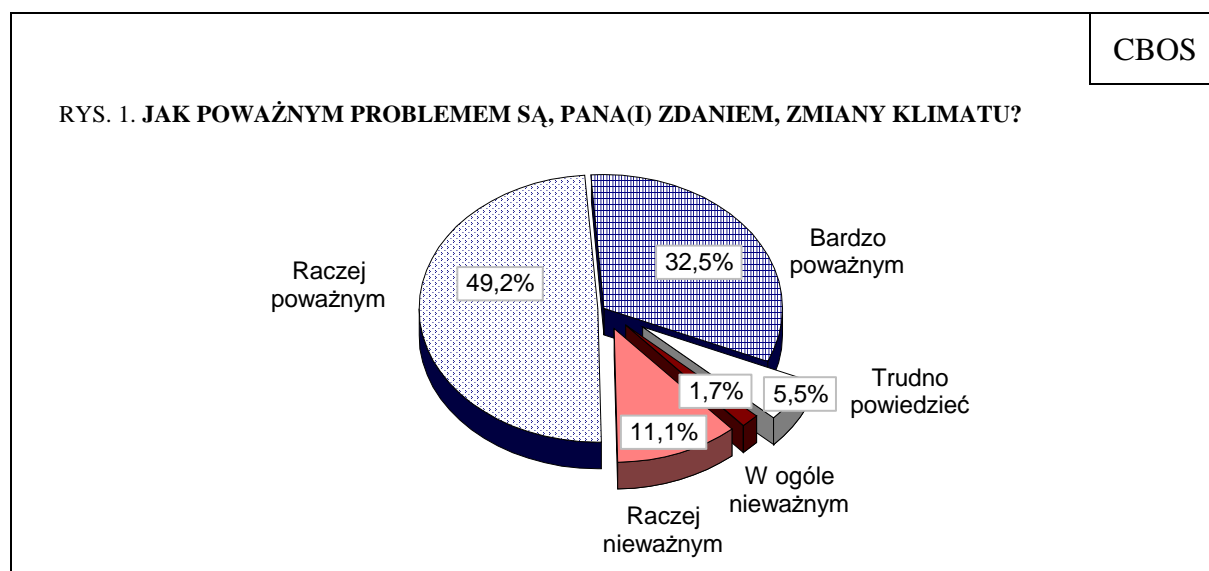
- ▶ Działania mające na celu przeciwdziałanie zmianom klimatu postrzegane są jako kosztowne, zatem mimo że Polacy dostrzegają znaczenie tego problemu, optują raczej za „polityką małych kroków”, mniej obciążającą finansowo gospodarkę.

- ▶ Polacy zdecydowanie popierają promowanie i nagradzanie działań proklimatycznych, natomiast nie aprobują wprowadzania nakazów w formie rozwiązań legislacyjnych i stosowania kar.

Badanie poświęcone zmianom klimatu – postrzeganiu tego zjawiska, ocenie jego znaczenia i społecznie preferowanym sposobom przeciwdziałania – zrealizowane zostało na zlecenie Ambasady Brytyjskiej w Warszawie¹. Niniejszy komunikat zawiera omówienie niektórych kwestii uwzględnionych w badaniu. Pełny raport ukaże się w naszej serii „Opinie i Diagnozy” (nr 14).

ZAINTERESOWANIE PROBLEMATYKĄ I STOPIEŃ POINFORMOWANIA

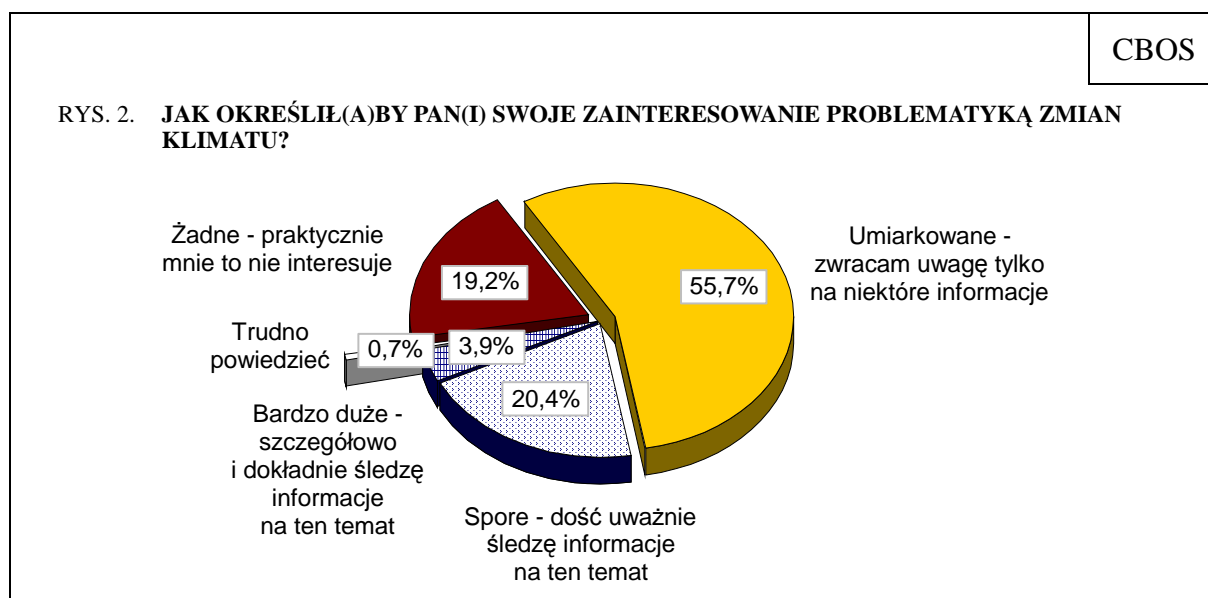
W ocenie zdecydowanej większości Polaków zmiany klimatu są istotnym problemem: dla blisko połowy (49,2%) – raczej poważnym, a dla jednej trzeciej (32,5%) – bardzo poważnym. Przeciwnego zdania jest 12,8% ogółu respondentów.

¹ Badanie zrealizowano w dniach od 27 lutego do 4 marca 2009 roku na reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski (N=1008).

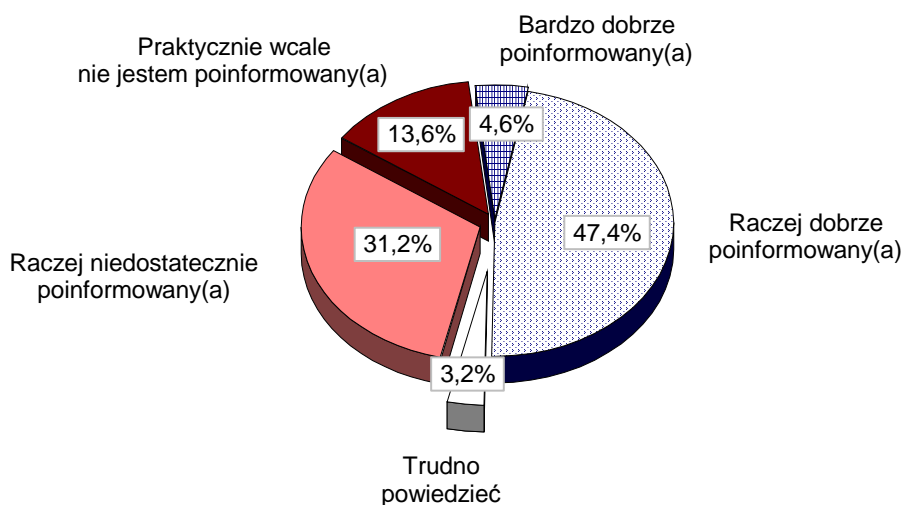
Na sposób postrzegania znaczenia problemu zmiany klimatu wpływa przede wszystkim wiek badanych – przywiązywanie wagi do tej kwestii częściej w porównaniu z innymi cechuje osoby najmłodsze, sceptycznie natomiast odnoszą się do niej głównie respondenci najstarsi.

Postrzeganie zmian klimatu jako poważnego problemu nie w pełni przekłada się na zainteresowanie tą tematyką. Większość badanych (55,7%) deklaruje, że umiarkowanie interesuje się tą dziedziną, zwracając uwagę jedynie na wybrane informacje. Co piąty respondent (20,4%) poświęca sporo uwagi zmianom klimatu i dość uważnie śledzi informacje na ten temat, niemal taką samą liczebną grupę (19,2%) stanowią osoby deklarujące brak zainteresowania tym zagadnieniem. Jedynie 3,9% badanych określa swoje zainteresowanie jako bardzo duże – szczegółowo i dokładnie śledzą oni informacje na ten temat.

Opierając się na uzyskanych deklaracjach można sądzić, że stopień poinformowania Polaków o kwestiach zmian klimatu nie jest zadowalający. Wprawdzie dobrze poinformowani stanowią łącznie 52% badanych (47,4% – raczej dobrze, a 4,6% – bardzo dobrze), jednak niemal jedna trzecia (31,2%) czuje się niedostatecznie poinformowana, a co siódmy (13,6%) deklaruje, że nie ma żadnego rozeznania w tej dziedzinie.

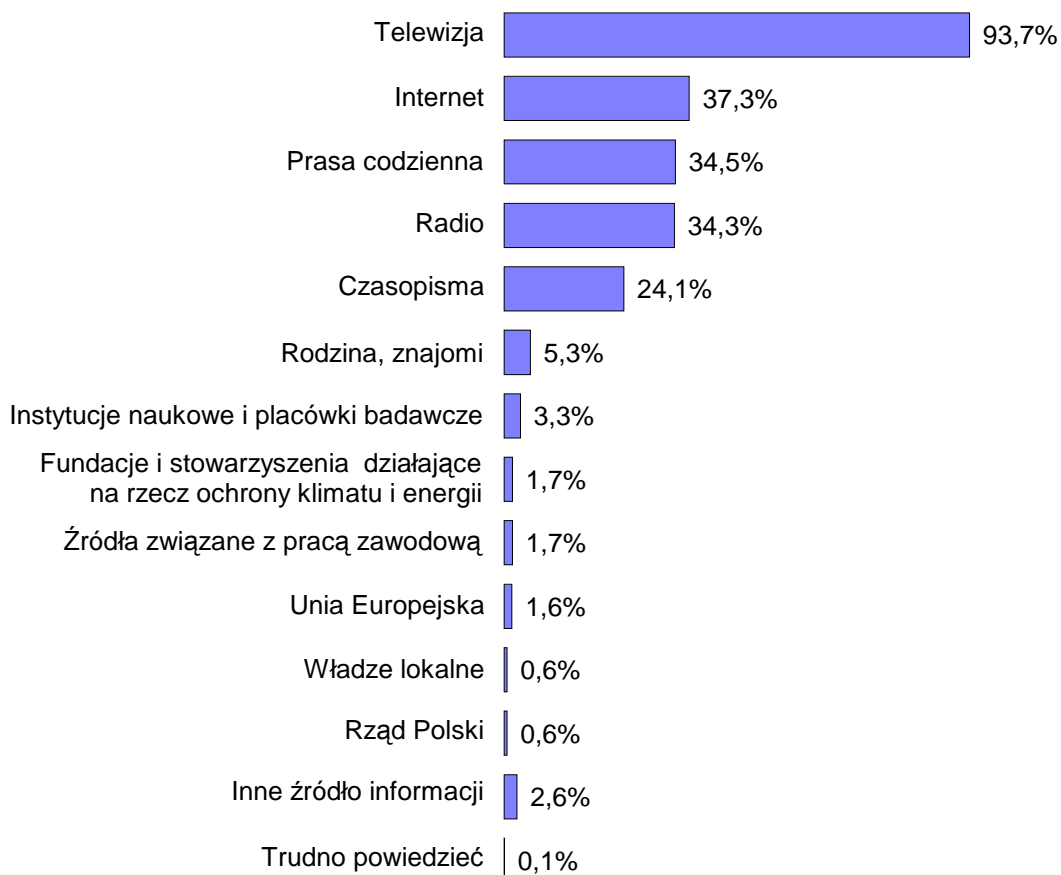
RYS. 3. CZY, OGÓLNIIE RZECZ BIORĄC, CZUJE SIĘ PAN(I) DOBRZE CZY TEŻ NIEDOSTATECZNIE POINFORMOWANY(A) ODNOŚNIE DO KWESTII ZMIAN KLIMATU?

Lepiej poinformowani w kwestii zmian klimatu czują się – według własnych deklaracji – badani o wyższym statusie społeczno-zawodowym, mieszkańcy dużych miast, w większym stopniu mężczyźni niż kobiety. Natomiast o zupełnym braku orientacji w tym zakresie mówią ponad dwukrotnie częściej niż przeciętnie respondenci najstarsi, osoby z wykształceniem podstawowym i mieszkańcy wsi.

Posiadane przez respondentów informacje na temat kwestii klimatycznych pochodzą przede wszystkim z telewizji (93,7% wskazań), która na tym polu zdecydowanie zdominowała inne media. Następne w kolejności – internet, prasa codzienna i radio wskazywane były przez nieco więcej niż jedną trzecią badanych (od 34,3% do 37,3%), jeszcze mniej osób (24,1%) wymieniało w tym kontekście czasopisma. Fakt, że pozostałe źródła wiedzy wskazywano sporadycznie, pozwala sądzić, że nie mają one znaczenia, jeśli chodzi o efektywne informowanie Polaków o zmianach klimatu.

RYS. 4. SKĄD PRZEDE WSZYSTKIM POCHODZIŁY TE INFORMACJE?

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź

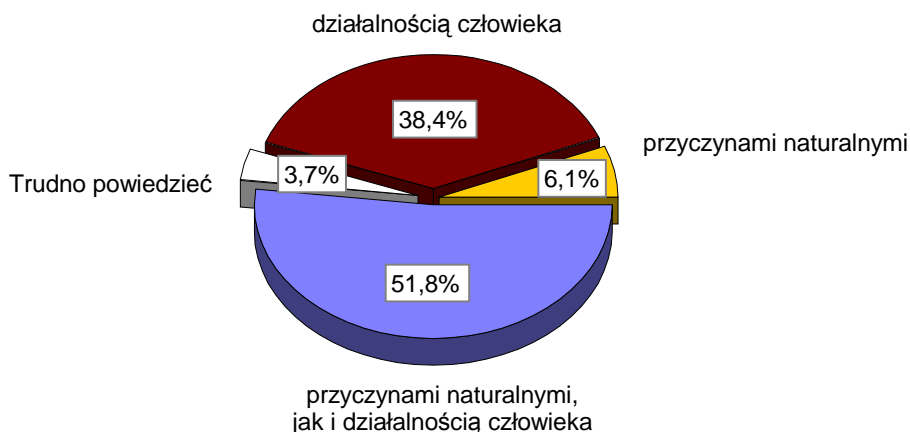
POSTRZEGANE PRZYCZYNY ZMIAN KLIMATU

Wśród ogółu badanych największą grupę (51,8%) stanowią ci, którzy skłonni są upatrywać przyczyn zmian klimatu zarówno w zjawiskach naturalnych, jak i w sferze działalności człowieka. Pogląd ten najczęściej wyrażają osoby o wyższym statusie społeczno-zawodowym oraz mieszkańcy największych miast.

Niespełna dwie piąte ogółu respondentów (38,4%) sądzi, że zmiany klimatu spowodowane są wyłącznie działalnością człowieka. Natomiast zwolennicy tezy, że klimat zmienia się wyłącznie z przyczyn naturalnych, pozostają w zdecydowanej mniejszości (6,1%).

CBOS

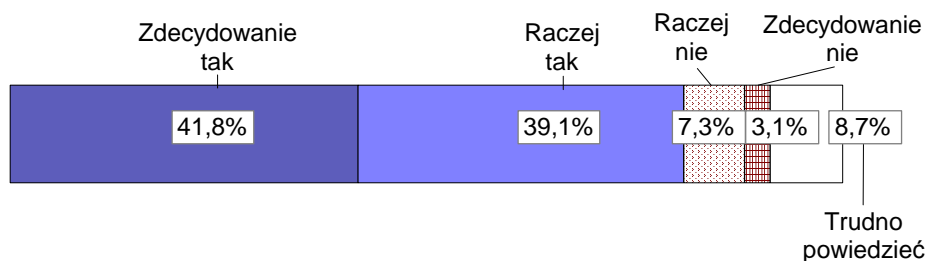
RYS. 5. JAK PAN(I) SĄDZI, CZY ZMIANY KLIMATU SĄ SPOWODOWANE:

Zdecydowana większość Polaków jest zdania, że produkcja energii z nieodnawialnych źródeł (węgiel, ropa naftowa) pogłębia zmiany klimatu, natomiast korzystanie z energii uzyskanej ze źródeł alternatywnych chroni klimat przed zmianami.

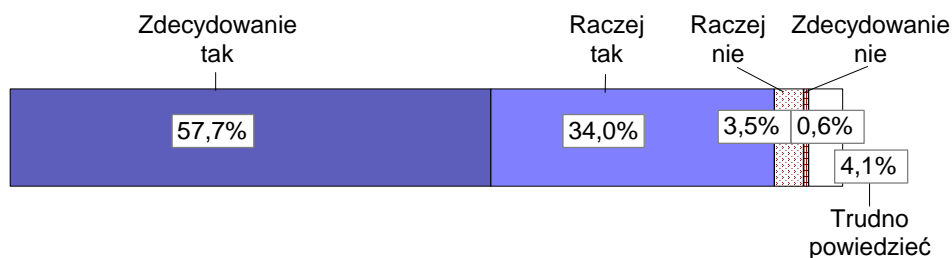
CBOS

RYS. 6. CZY, PANA(I) ZDANIEM, PRODUKCJA ENERGII Z NIEODNAWIANYCH ŹRÓDEŁ (WĘGIEL, ROPA NAFTOWA) POGŁĘBIA ZMIANY KLIMATU?

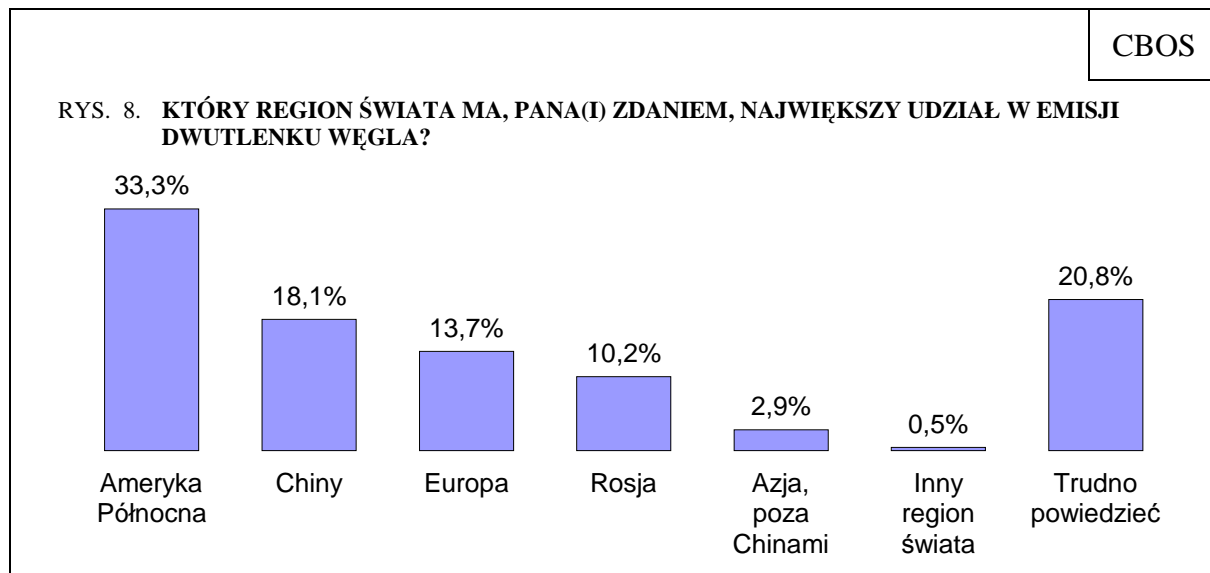

CBOS

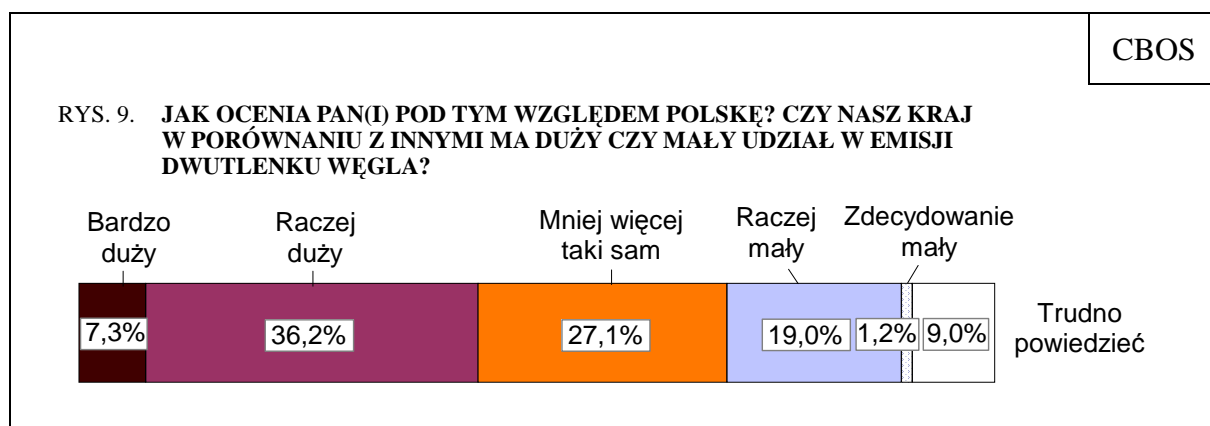
RYS. 7. CZY, PANA(I) ZDANIEM, KORZYSTANIE Z ENERGII UZYSKANEJ ZE ŹRÓDEŁ ALTERNATYWNYCH (SŁOŃCE, WODA, WIATR) CHRONI KLIMAT PRZED ZMIANAMI?

Regionem świata mającym największy udział w emisji dwutlenku węgla jest – zdaniem większości badanych – Ameryka Północna. Na drugim miejscu w rankingu „trucicieli”, przy niemal o połowę niższym odsetku wskazań, uplasowały się Chiny, kolejne miejsca zajęły Europa i Rosja.

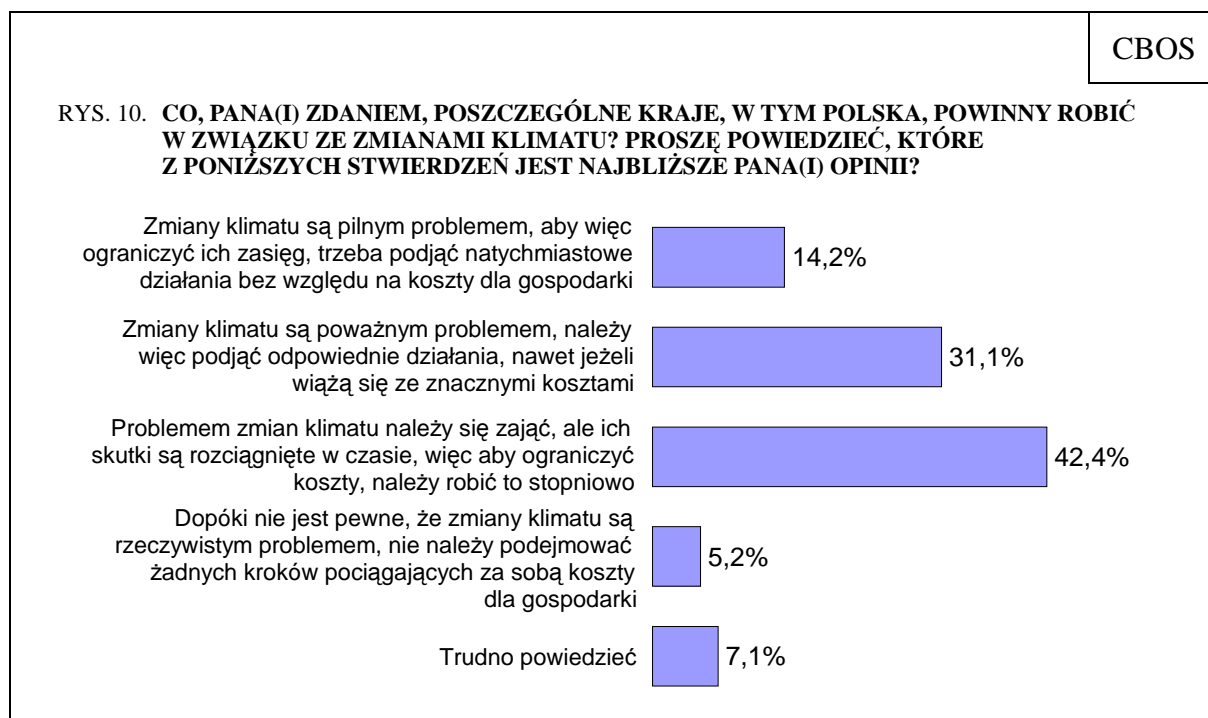

Polacy są dość samokrytyczni w ocenie udziału naszego kraju w globalnej emisji dwutlenku węgla. Ponad dwie piąte badanych (43,5%) uważa, że w porównaniu z innymi krajami udział Polski w emisji CO₂ jest co najmniej duży (7,3% – bardzo duży), więcej niż jedna czwarta zaś (27,1%) ocenia, że jest to udział na poziomie porównywalnym z innymi państwami. Tylko co piąty respondent (20,2%) sądzi, że na tle innych krajów Polska wyróżnia się małym udziałem w emisji dwutlenku węgla (1,2% – bardzo małym). Opinie w tej kwestii nie różnicują cechy społeczno-demograficzne badanych.

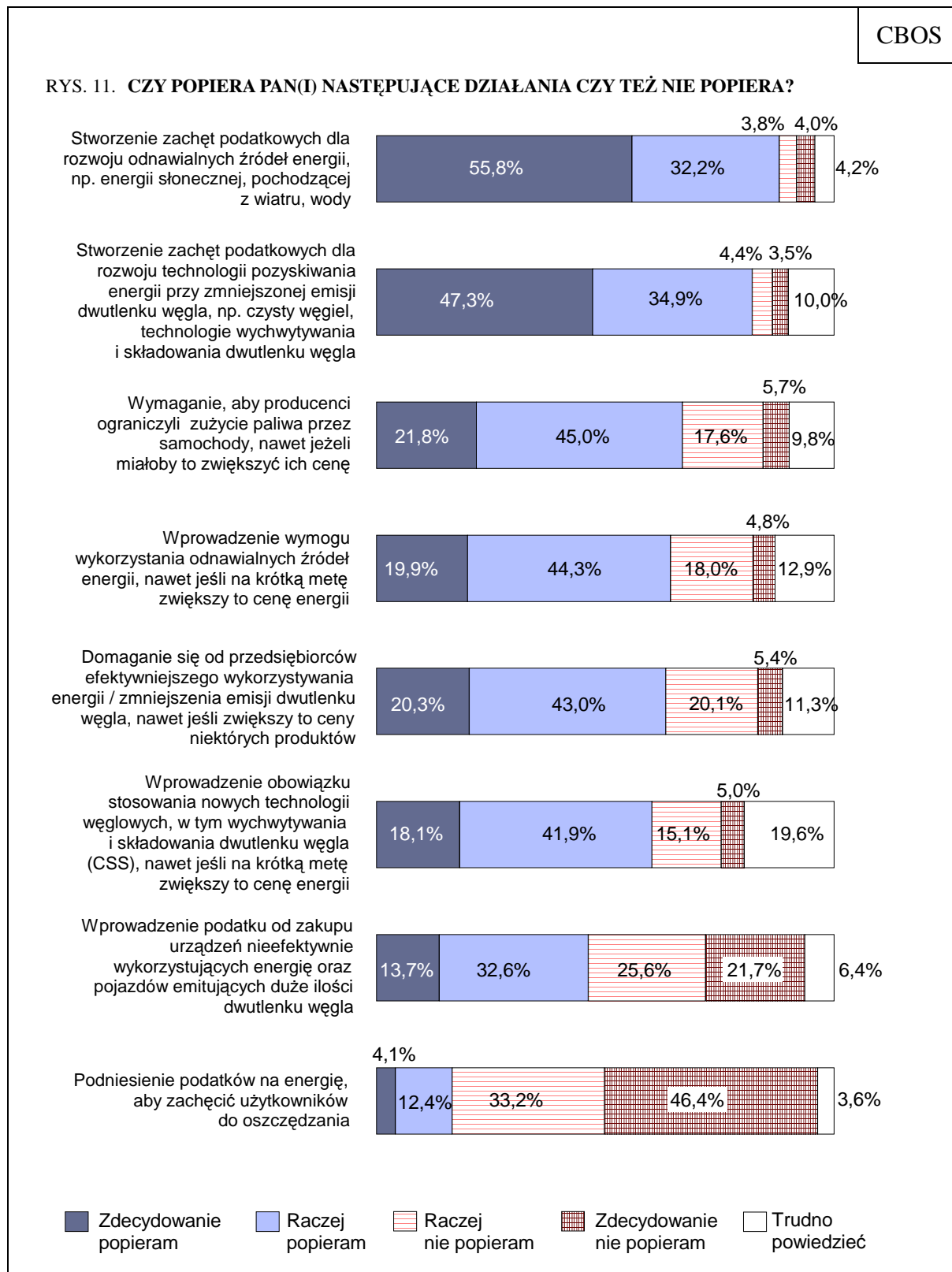
PRZECIWDZIAŁANIE ZMIANOM KLIMATU

Podjęcie działań na rzecz ochrony klimatu wiąże się, zdaniem większości Polaków, z wysokimi kosztami. Nie jest zatem zaskakujące, że sposób postrzegania w tym kontekście powinności poszczególnych krajów, w tym Polski, nie pomija kwestii finansowych. Jedynie 14,2% ogółu badanych uważa, że zmiany klimatu stanowią problem na tyle pilny, że w celu ograniczenia jego zasięgu poszczególne kraje, także Polska, powinny przeciwdziałać im bez względu na koszty dla gospodarki. Dwukrotnie więcej osób (31,1%) podchodzi do tej kwestii nieco ostrożniej, dzieląc opinię, że problem zmian klimatu jest dość ważny i należy podjąć odpowiednie działania, nawet jeśli wiąże się z wysokimi kosztami. Największą grupę (42,4%) stanowią jednak zwolennicy działań podejmowanych stopniowo, aby ograniczyć koszty. Na tle ogółu badanych relatywnie większą ostrożnością finansową w podejściu do omawianej kwestii cechują się mieszkańcy największych miast oraz osoby z wykształceniem średnim i wyższym.

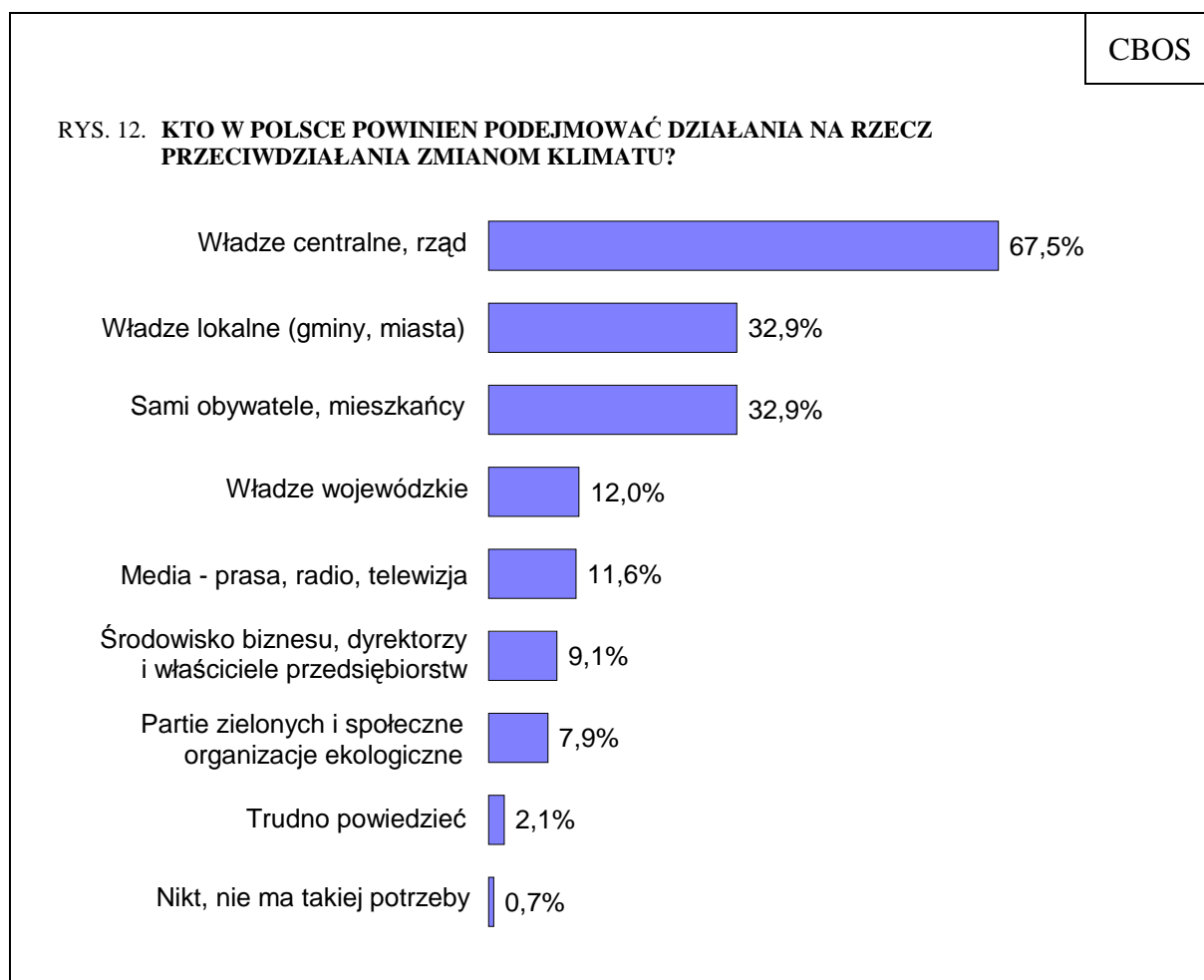

Badanym przedstawiono propozycje rozwiązań legislacyjnych, mających na celu zapobieganie zmianom klimatu. Uzyskane wyniki świadczą o tym, że Polacy są zadeklarowanymi zwolennikami promowania oraz nagradzania działań proklimatycznych (m.in. za pomocą zachęt podatkowych). Znacznie mniejsze jest społeczne poparcie

dla wprowadzania obowiązkowych regulacji, nawet jeśli sprzyjają one klimatowi, a w szczególności dla takich rozwiązań legislacyjnych, które mogą wpływać na codzienne życie.

Polacy uważają, że przeciwdziałanie zmianom klimatu jest w naszym kraju przede wszystkim powinnością władz centralnych (67,5%). O ponad połowę mniej wskazań uzyskały w tym kontekście władze lokalne oraz sami obywatele – co trzeci respondent sądzi, że inicjatywę w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatu powinni podejmować władze gmin i miast (32,9%) lub sami mieszkańcy (32,9%).

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź

Do kwestii ochrony klimatu Polacy mają zatem podejście instytucjonalne. Świadczy o tym nie tylko postrzeganie przeciwdziałania zmianom klimatu jako przede wszystkim powinności rządu, ale także oczekiwanie zwiększenia zaangażowania władz centralnych i lokalnych w przekazywanie informacji i edukowanie społeczeństwa w tym zakresie. Skuteczne zaś egzekwowanie istniejącego prawa, leżące w gestii władz, to czynnik

najczęściej wskazywany jako pozytywnie wpływający na ochronę klimatu. Dodatkowym potwierdzeniem tego jest fakt, że ranking osobistości życia publicznego mogących skutecznie przekonać Polaków do działań proekologicznych otwierają – z największymi odsetkami spontanicznych wskazań – premier Donald Tusk i prezydent Lech Kaczyński.

Opracowała
Magdalena GWIAZDA